

Pap Dávid Zoltán – Szüts Etele

A virtuális Baranya felépítése

A Helyismereti Gyűjtemény mint digitális tartalomszolgáltató

A Csorba Győző Könyvtár Helyismereti Gyűjteményében a Baranya megyével kapcsolatos helytörténeti értékek gyűjtése és megőrzése az 1960-as évek közepén indult. A Gyűjtemény Önálló szervezeti egységként 1989 óta végzi a korszakokon átívelő tevékenységét. Mára mintegy 18.000 kötetnyi könyvvel, 10.000 kötetnyi folyóirattal, 25.000 fotóval és képslappal, helyi rádiós és televíziós felvételekkel várjuk a megye története iránt érdeklődő olvasóinkat Pécsen, a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont első emeletén.

A digitalizálás kezdetei

Szerényen indult: 2000-ben vette az intézmény az első digitális mikrofilmszkennert, majd nem sokra rá egy A3-as méretű lapszkennert. Eleinte csupán a meglévő helyi folyóiratállományunk mikrofilmtekercseit „digitalizáltuk” – CD-kre – külső munkaerő segítségével. 2007. július 13-a mérföldkő volt az életünkben, mert e naptól fogva a helyismereti munka egyik fő tartópillérét képező sajtófigyelésünk immár az interneten is bárki számára elérhető¹. Ma már több mint 16.000 országos sajtótermék helyi vonatkozású újságcikke között tallózhat az olvasó. 2009-ben kapcsolódott be a munkálatokba szakértőként Kovács Zoltán, akinek a 2,5 évtizedes közéleti és kommunikációs tapasztalatával – 1995 és 2003 között a Magyar Rádió Pécsi Körzeti és Nemzetiségi Szerkesztőségének a vezetője volt – elindulhatott a helyi televíziók és rádiók archívumainak számbavétele, és 2011-től a lassú digitalizálása is². A következő lépcsőfokot a technikai fejlesztés jelentette számunkra. 2010 őszén beköltöztünk új helyünkre, a már említett Tudásközpontba, s ezzel együtt a rendelkezésünkre álló eszközök mennyisége és minősége – új mikrofilmszkennerek, A3-as síkágvas lapszkennerek, VHS/DVD kombó felvevők, Zeutschel A2-es könyvszkennerek – is megnövekedett. 2013 januárjától a gyűjtemény 3 db belső terminálon

szolgáltatta az időközben igencsak felszaporodott digitális dokumentumait. Ehhez a háttérrel egy 40 terrabyte hasznos tárhelykapacitású hálózati adattároló (NAS) szolgáltatja, mely mára már több mint 38 terrabyte-nyi különböző típusú digitalizált dokumentumot tárol.

A digitalizálás mint új kihívás

A 2010-es évek derekán a gyűjtemény még mindig a 20. század közepén megfogalmazott elvek és elvárások szerint élte mindennapi életét. Ezek az egységek szerte az országban azért jöttek létre, hogy a megyéjükre vonatkozó hagyományos papíralapú dokumentumokat gyűjtsék és archiválják, lehetőleg az idők végezetéig. Ez egyfajta múzeumi szekciót eredményezett a megyei könyvtárakon belül, ahol a fent említett funkciók mindig is megelőzték a szolgáltatásit. Azonban a mai magyar könyvtári szakmában már (evidenciaként kezelt) elvárt igény, hogy a könyvtári állományok és a szolgáltatási rendszerek fejlesztésében követni kell a digitalizációs trendeket, igazodva a gyökeresen megváltozott olvasási és információkeresési szokásokhoz. A hazai könyvtárak küldetése – és a helyismereti gyűjteményeké szintén – az, hogy a digitális Magyarországra is átmentsék (átörökítsék) és lehetőleg online is szolgáltatassák a nemzeti kulturális értékeket. A fentiek értelmében a gyűjtemény 2016 óta fokozatos koncepcióváltáson esett, illetve esik át.

2016:

- Szakaszos átalakulás digitális tartalomszolgáltató részleggé, mely állományának a szerzői jog hatálya alá nem tartozó részét minél szélesebb körben elérhetővé teszi az interneten.
- Tudományos tevékenység: helytörténeti konferenciákon szakmai műhelyként ismeretátadás, amit online közvetítünk³, valamint tanulmánykötetek kiadása⁴.

2017:

- A helyi médiumoknál (televízió, rádió, sajtó és lezárt honlapok esetében) gyakorlatilag nincs gazdája az archiválásnak és a már feldolgozott archívumoknak. Annak érdekében, hogy az archívumok ne váljanak az enyészet martalékává, a könyvtár együttműködési szerződéseket kötött és köt az érdekelt felekkel az állományok átvételére, digitalizálására és közzétételére.
- Kísérleti mintamodellként teljeskörű településtörténeti kutatás és digitalizálási program beindítása a Baranya megyei Alsómocsolád településen.

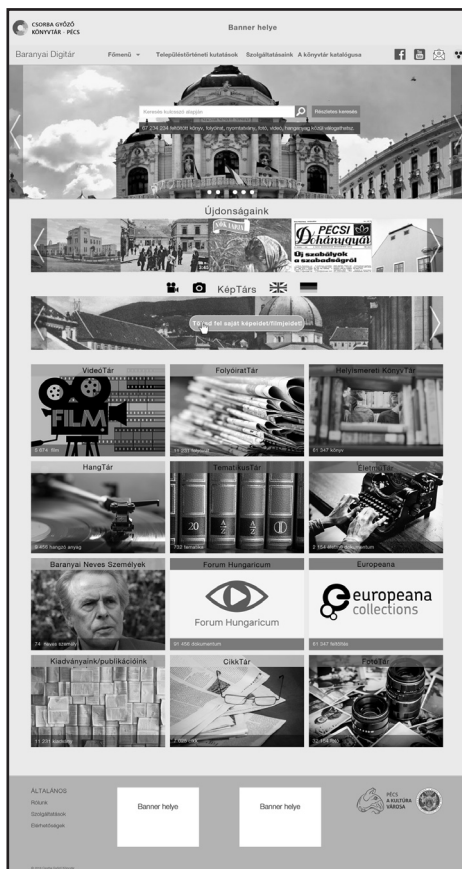
2018:

- Új helyismereti adatbázis és weboldal létesítése.⁵
- A baranyai településeken található helyismereti dokumentumok felmérése (megyei helytörténeti kataszter), digitalizálása, közzététele.
A fenti célkitűzések mentén megvalósult és a folyamatban lévő változtatások eredményeképpen a gyűjtemény digitalizálási tevékenysége kibővült, és jelentősen megnövekedett a már rendelkezésre álló digitalizált állomány nagysága is. Jelenleg a következő „étlappal” tudunk az érdeklődőknek online és helyben – belső terminálokon – rendelkezésre állni:
  - 188 könyv⁶

- 450 helyi újság és folyóirat⁷
- 10.967 rádióműsor. Ebből jelenleg 589 adás a könyvtár Corvina-alapú elektronikus katalógusából és a könyvtár honlapjáról is elérhető.⁸
- 4.277 helyi – pécsi, pécsváradi, mohácsi – televíziós műsor⁹
- 3.814 színházi plakát és műsorfüzet¹⁰
- Neves Személyek életrajzi adatbázis. 9.048 baranyai és pécsi személyről tartalmaz életrajzi adatokat.¹¹
- Ez Történt Baranyában eseménynaptár.¹²

A folyamatos digitalizálás és a közkinccsé tétel követelménye megkívánja, hogy a Csorba Győző Könyvtár a létrejött – és folyamatosan termelődő – digitális dokumentumvagyonot modern, 21. századi formában közvetítse – a szerzői jog figyelembe vételével – a nyilvánosság felé. Ez az új platform a *Baranyai DigiTár* – az elérhetősége www.baranyaidigitar.hu lesz.

A lényege, hogy a Helyismereti Gyűjtemény minden digitalizált, vagy már eleve digitális dokumentuma egy felületen lesz elérhető és kereshető. A fejlesztést a pécsi székhelyű *Innoteq Kft.*¹³ készíti az intézmény részére.

A Baranyai DigiTár látványterve

A *Baranyai DigiTár* a 2019. esztendő I. negyedévi elindulásakor külön menüben – *Képtárs* lesz a neve – lehetőséget biztosít bárki számára, hogy feltölthessen bármilyen, a birtokában lévő, helyi tartalmú fényképet vagy videofelvételt. Az így beérkezett helytörténeti témájú felajánlások – előzetes szűrés és feltárás után – a honlapon keresztül közkinccsé válhatnak.

A digitalizálás folyamata – Jövőkép

Az intézmény digitalizálási stratégiájában foglaltaknak és az együttműködési szerződésekben szereplő kitételek szerint kijelölt dokumentumokat az ezzel megbízott munkatársaink digitalizálják, konvertálják, feltárják, és egységesített fájlnevezéssel mentik, majd pedig ezután publikálásra kerül a megfelelő felületeken (saját honlap, belső terminál, YouTube, MaNDA DB, közösségi oldalak). Az említett munkafolyamatokat végző munkatársaink kulturális közfoglalkoztatottak, illetőleg a Forum Hungaricum Nonprofit Kft. (a továbbiakban Forum Hungaricum) szerződéses alkalmazottai. 2015 decemberében kötöttük meg az együttműködési szerződésünket a Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézettel (MaNDA), amelynek a kulturálisörökség megőrző tevékenységét 2017. január 1-je óta a Forum Hungaricum látja el. A könyvtár számára azért előnyös e kétoldalú együttműködés, mert a Forum Hungaricum biztosítja a humánerőforrást és a digitalizáláshoz szükséges munkaállomások és technikai eszközök jelentős részét, ez utóbbiakat haszonkölcsönzés formájában teszi. 2018 decemberében 11.892 különböző dokumentum típusú rekordunk érhető el a Forum Hungaricum által üzemeltetett MaNDA DB aggregációs adatbázisban, ez a szám a megyei könyvtárak tekintetében kimagaslónak mondható. Ezen felül a Forum Hungaricum aggregátorként ellátja a nemzeti kulturális értékek digitális formátumainak és a hozzájuk tartozó metaadatoknak az összegyűjtését és az Európai Unió digitális könyvtára, az Europeana felé történő exportálását. Így Baranya is felkerülhetett Európa „digitális térképére”, és mára már több mint 10.000 baranyai vonatkozású digitalizált dokumentumunk érhető el az Europeana nyilvános felületén.¹⁴

Reményeink szerint az együttműködésünk tovább fog erősödni a Közgűjteményi Digitalizálási Stratégia (KDS) 2019-es beindulásával, mivel jelentős források fognak rendelkezésre állni a digitalizálás technikai és humánerőforrás oldalának fejlesztésére.

Jegyzetek

1. Példaként: <https://corvina.tudaskozpont-pecs.hu/WebPac/CorvinaWeb?action=onelong&showtype=longlong&recnum=1088889&pos=2>
2. <https://www.csgyk.hu/2013/video23107/>
3. 2017 szeptembere óta a Pécs Története Alapítvánnyal közösen szervezzük és bonyolítjuk le. <https://www.youtube.com/watch?v=sM5EqAJJuU&t=0s&list=PLw1a2qF41aPhIsXjo66cbCYI-YFwZnxMh&index=11>
4. <https://www.csgyk.hu/kiadvanyok/>
5. www.baranyaidigitar.hu
6. Példaképpen álljon itt a nagyhirű református lelkész, Kiss Géza 1937-es *Ormánység* című munkájának digitalizált változata, melynek közzétételéhez unokája járult hozzá. <https://corvina.tudaskozpont-pecs.hu/WebPac/CorvinaWeb?action=onelong&showtype=longlong&recnum=501144&pos=5>
7. *Pécsi Dohánygyár* című üzemi lap, 1974–1992 <https://www.csgyk.hu/pecsi-dohanygyar/>

8. <https://www.csgyk.hu/hangtar/>
9. Ébresztő – Emléktábla avatás Vargha Damján professzor tiszteletére (1991.04.07.) VTV Pécs
<https://www.csgyk.hu/2014/video23659/>
 Pécsváradi Városi Televízió 2006.09.01.
<https://www.youtube.com/watch?v=KAFXpI0JnLo&index=279&t=0s&list=PLw1a2qF41aPhYgRbngkegHYkAAx73Qjnu>
10. Pécsi Nemzeti Színház és Kamaraszínház 1959. február havi műsora
https://mandadb.hu/tetel/429784/Pecsi_Nemzeti_Szinhaz_es_Kamaraszinhaz_1959_februar_havi_musora
11. <https://www.csgyk.hu/baranyai-neves-szemelyek-kereso/>
12. <https://www.csgyk.hu/ez-tortent-baranyaban/>
13. <http://www.innoteq.hu/>
14. <https://www.europeana.eu/portal/en/search?q=csorba%20gy%C5%91z%C5%91%20k%C3%B6nyvt%C3%A1r&view=grid>

